

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Aan de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Datum 29 oktober 2019

Betreft Antwoorden op vragen van het lid Futselaar over het bericht dat Nederland de geldkraan van beroemd onderzoek naar zwarte gaten dichtdraait

Hierbij zend ik u de antwoorden op de vragen van het lid van uw Kamer Futselaar (SP) over het bericht dat Nederland de geldkraan van beroemd onderzoek naar zwarte gaten dichtdraait (ingezonden 1 oktober 2019).

De vragen werden mij toegezonden bij uw bovenaangehaalde brief met kenmerk 2019Z18454.

**Onderzoek
Wetenschapsbeleid**
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
16817272

Uw brief van
01 oktober 2019

Uw referentie
2019Z18454

de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Ingrid van Engelshoven

2019Z18454

Onze referentie
16817272

Vragen van het lid Futselaar (SP) aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over het bericht dat Nederland de geldkraan van beroemd onderzoek naar zwarte gaten dicht draait (ingezonden 1 oktober 2019)

1

Wat is uw reactie op het artikel 'Nederland draait geldkraan dicht van beroemd onderzoek naar zwarte gaten'? 1)

Ik deel de conclusie dat de 'geldkraan zou zijn dichtgedraaid' niet. Zie het antwoord op vraag 5.

2

Op welke wijze beoordeelt de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) of er sprake is van maatschappelijke impact? Kunt u dit uitgebreid toelichten? Kunt u daarnaast een definitie geven van maatschappelijke impact?

In aanvragen voor NWO-subsidies dient te worden beschreven hoe het onderzoek zou kunnen bijdragen aan de samenleving en aan de economie. De gevraagde toelichting en de wijze van beoordeling hiervan verschilt per financieringsinstrument en wordt toegelicht in de *call for proposals*. Dit is te verklaren door de aard van het voorgestelde onderzoek. Van een onderzoeker die een aanvraag doet voor financiering voor een thematisch programma binnen de nationale onderzoeks-prioriteiten, zoals de Nationale Wetenschapsagenda of één van de topsectoren, vraagt NWO logischerwijs meer naar kennisbenutting en impact dan van een onderzoeker die een aanvraag indient binnen de calls die gericht zijn op vrij onderzoek. In de NWO-strategie 2019-2022 definieert NWO maatschappelijke impact als volgt: 'maatschappelijke (culturele, economische, industriële, ecologische of sociale) veranderingen die (mede) het gevolg zijn van door onderzoek gegenereerde kennis en kunde'.

3

Hoe beoordeelt u de maatschappelijke impact van experimenten met de Event Horizon Telescope die dit jaar wereldwijd de voorpagina's en internationale journaals haalden met de eerste foto van een zwart gat?

De impact van het experiment met de *Event Horizon Telescope* dat heeft geleid tot de eerste foto van een zwart gat is vooral van wetenschappelijke aard. Het gaat hier om een doorbraak in de fundamentele wetenschap. De maatschappelijke impact van deze doorbraak moet worden gezien in het licht van de waardering die de samenleving heeft voor dit soort fundamentele wetenschap, met name als deze betrekking heeft op de oorsprong van ons bestaan. Door de foto is veel positieve aandacht ontstaan voor de Nederlandse wetenschap. Ik vind het belangrijk dat zo veel mogelijk mensen kennis kunnen nemen van dit soort fundamentele doorbraken. Gezien het belang van goede communicatie hierover en omdat deze veel vergt van Prof. Falcke en zijn onderzoeksgroep, heb ik éénmalig een bedrag van € 200.000 toegekend ter ondersteuning. Zie ook de antwoorden op de vragen van de heer Paternotte over de Nederlandse participatie in de *Event Horizon Telescope* (2019Z18456, ingezonden 1 oktober 2019).

4

Wat zijn de gevolgen voor de Nederlandse onderzoekers en universiteiten, die een prominente rol hebben gespeeld bij dit project?

Dat hangt af van besluitvorming van verschillende instellingen en organisaties en van de kwaliteit van (nieuwe) financieringsverzoeken. Zo is Prof. dr. Heino Falcke medeaanvrager binnen het 'The Dutch Black Hole Consortium'. Voorts is aannemelijk dat in de toekomst nieuwe aanvragen zullen volgen zodat er mogelijk alsnog NWO-financiering komt. Ook andere (Europese) financieringsbronnen kunnen een rol spelen. Tot slot merk ik op dat ook voor de betrokken universiteiten een rol is weggelegd bij de financiering van dit type onderzoek.

5

Hoe reflecteert u op de NWO als subsidieverstrekker nu de geldkraan voor dit onderzoek is dichtgedraaid?

Zoals ik al in het antwoord op vraag 1 heb aangegeven deel ik de conclusie dat 'de geldkraan is dichtgedraaid' niet. NWO kan als subsidiegever niet meer uitgeven dan op haar begroting staat en zal dus voortdurend scherpe keuzes moeten maken. Dat doet zij zo onafhankelijk mogelijk, op basis van peer review. Ik heb er alle vertrouwen in dat NWO in het beoordelingsproces van onderzoeksvoorstellen de juiste keuzes maakt.

1)

<https://www.volkskrant.nl/wetenschap/nederland-draait-geldkraan-dicht-van-beroemd-onderzoek-naar-zwartegaten~b78ea005/>